

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	17
Rozdział 1	
Starzenie się ludności Polski i zmiany struktury populacji ludzi starych	27
Zmiany w strukturze wieku ludności	28
Zmiany w sferze rozrodczości	42
Zmiany w sferze umieralności	45
Dalsze trwanie życia	49
Migracje	52
Zmiany cech populacji osób starszych	54
Poziom wykształcenia	54
Stan cywilny	56
Sytuacja materialna	58
Aktywność zawodowa	64
Podsumowanie	66
Rozdział 2	
Polityka społeczna wobec starzenia się ludności	
– konceptualizacja pojęć, ramy teoretyczne i aksjologiczne	67
Konceptualizacja kluczowych pojęć	68
Polityka publiczna, polityka społeczna, polityka socjalna	
– relacje między pojęciami	68
Polityka społeczna wobec starzenia się ludności i pojęcia powiązane	74
Polityka społeczna wobec starzenia się ludności	76
Polityka społeczna wobec starości	82
Polityka społeczna wobec ludzi starych	84
Polityka aktywnego starzenia się	87
Polityka senioralna	91

Ramy teoretyczne analizy polityki społecznej wobec starzenia się ludności	93
Ramy aksjologiczne analizy polityki społecznej wobec starzenia się ludności	101
Skutki starzenia się ludności	109
Czynniki różnicujące skutki zmian w strukturze wieku ludności	110
Podejście „apokaliptyczne” – demograficzne starzenie się jako problem	114
Podejście „optymistyczne” – demograficzne starzenie się jako wyzwanie	117
Polityka społeczna wobec starzenia się ludności – propozycja operacjonalizacji	120

Rozdział 3

Polityka społeczna wobec starzenia się ludności w latach 1971–1989 (od wydarzeń grudniowych do wyborów czerwcowych)	129
Kalendarium spraw społecznych	129
Sytuacja ludnościowa, społeczna i gospodarcza – wybrane zagadnienia ..	147
Sytuacja ludnościowa	147
Nastroje społeczne i kluczowe wydarzenia polityczne	149
Sytuacja gospodarcza	153
Zaspokajanie potrzeb społecznych	155
Polityka na rzecz dzieci i rodzin	163
Świadczenia finansowe związane z ciążą i urodzeniem dziecka	163
Zasiłki rodzinne i powiązane z nimi świadczenia	166
Urlopy macierzyńskie i wychowawcze	170
Inne świadczenia wspierające rodziny z dziećmi i młode małżeństwa	173
System podatkowy	175
Ochrona zdrowia dzieci i matek	176
Usługi instytucji opiekuńczo-wychowawczych	177
Rozwiązania ułatwiające godzenie ról rodzicielskich z pracą zawodową	179
Polityka społeczna wobec osób starszych	181
Polityka emerytalno-rentowa	181
Usługi socjalne dla osób starszych	190
Polityka migracyjna	192
Starzenie się ludności jako przedmiot debaty publicznej w latach 70. i 80.	196
Podsumowanie	211

Rozdział 4

Polityka społeczna wobec starzenia się ludności

– w okresie od wyborów czerwcowych 1989 roku do 2013 roku	214
Kalendarium spraw społecznych	214
Sytuacja ludnościowa, społeczna i gospodarcza – wybrane zagadnienia. . .	225
Sytuacja ludnościowa	225
Sytuacja społeczna i nastroje społeczne	227
Sytuacja gospodarcza	232
Zaspokajanie potrzeb społecznych	239
Polityka społeczna na rzecz dzieci i rodzin	245
Zasiłki i urlopy związane z urodzeniem dziecka	247
Świadczenia finansowe związane z wychowaniem dziecka i urlop wychowawczy	250
System podatkowy	257
Ochrona zdrowia dzieci i matek	260
Usługi instytucji opiekuńczo-wychowawczych	263
Polityka społeczna wobec osób starszych	266
Ochrona prawna w wieku przedemerytalnym	266
Polityka emerytalno-rentowa	267
Usługi opiekuńcze	286
Polityka migracyjna	288
Starzenie się ludności jako temat w debacie publicznej	291
Podsumowanie	321

Rozdział 5

Polityka senioralna w polskiej agendzie politycznej

2. dekada XXI wieku	324
Przedmiot analizy, zastosowane metody badawcze	325
Problemy publiczne, na jakie odpowiada polityka senioralna	326
Polityka senioralna w centralnej i regionalnej agendzie politycznej	330
Poziom centralny	330
Poziom regionalny	337
Analiza trzech strumieni	345
Strumień problemów	346
Strumień rozwiązań	350
Strumień rywalizacji politycznej (polityczny)	352
Podsumowanie	357

Rozdział 6

Polityka społeczna w Polsce wobec powojennego

wyżu demograficznego	359
Wprowadzenie	359
Formowanie się powojennego wyżu demograficznego	363
Wczesne dzieciństwo – lata 1948–1960	367
Charakterystyka roczników wyżowych w analizowanym okresie	367
Polityka społeczna wobec fazy wczesnego dzieciństwa	368
Regulacje prawne statusu dziecka i rodziny	369
Świadczenia rodzinne	370
Opieka nad matką i dzieckiem	370
Żłobki i przedszkola	373
Mieszkania	375
Późne dzieciństwo i adolescencja – lata 1961–1971	378
Charakterystyka roczników wyżowych w analizowanym okresie	378
Polityka społeczna wobec fazy późnego dzieciństwa i adolescencji ...	379
Regulacje prawne statusu matki i dziecka	380
Świadczenia rodzinne	381
Zdrowie dzieci i młodzieży	382
Oświata (na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym)	383
Mieszkania	388
Wypoczynek i czas wolny	390
Wczesna dojrzałość – lata 1972–1993	393
Charakterystyka roczników wyżowych w analizowanym okresie	393
Polityka społeczna wobec fazy wczesnej dojrzałości	399
Praca	399
Szkolnictwo wyższe	402
Mieszkania	405
Wsparcie rodzin i macierzyństwa	408
Zdrowie	410
Wypoczynek i czas wolny	413
Późna dojrzałość – lata 1994–2013	415
Charakterystyka roczników wyżowych w analizowanym okresie	415
Polityka społeczna wobec fazy późnej dojrzałości	417
Praca	417
Polityka emerytalno-rentowa	421
Zdrowie	424
Podsumowanie	428

Zakończenie	433
Literatura wykorzystana	451
Spis tabel	463
Spis wykresów i rysunków	467
Summary	471